

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงภายใต้สภาวะแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์และการปฏิรูประบบราชการในปัจจุบันทำให้ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ ต้องมีการปรับตัวและกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานใหม่ รวมทั้งจัดหาเครื่องมือด้านการจัดการมาช่วยในการบริหารงานมากขึ้น เพื่อเป็นปัจจัยในการที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร จัดการศึกษา ทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 35 ซึ่งบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะเป็นนิติบุคคลจึงได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาได้ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไปที่สนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ภายใต้กรอบนโยบายและแผนที่กระทรวงและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้สังคมตรวจสอบได้ตลอดเวลา และเนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก มีบุคลากรและทรัพยากรที่สลับซับซ้อน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารทรัพย์สินของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและความผิดพลาด ในการบริหารงาน

การควบคุมภายในจึงเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุม หรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้จึงได้มีการกำหนดระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 กำหนดให้หน่วยงานรับตรวจ (หน่วยงานภาครัฐ) นำมาตรฐานการควบคุมภายใน ที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินใช้เป็นแนวทางจัดวางระบบควบคุมภายใน ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และให้ส่งรายงานการควบคุมภายใน ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้เกี่ยวข้องทุกปี (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552, หน้า 1-4)

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินงานควบคุมภายในตามที่กระทรวงการคลังประกาศให้ใช้เป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบระบบบัญชี หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่างๆ โดยส่วนใหญ่สถานศึกษาจะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดไว้ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจัดการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงาน จึงไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผลการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานได้ การควบคุมภายในที่ดีควรเป็นการควบคุมที่ครอบคลุมงานทุกด้านและสามารถสะท้อนภาพให้เห็นเป็นองค์รวมของหน่วยงานนั้นๆ ว่ามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่เพียงใด การที่การควบคุมภายในของรัฐยังไม่ครอบคลุมทุกระบบงาน อาจเป็นช่องทางรั่วไหลทำให้เกิดความเสียหายในหน่วยงานและการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานในหน่วยงานไม่เหมาะสม การมอบหมายการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การควบคุมสอบทานและการตรวจสอบยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาดการประเมินและการบริหารความเสี่ยง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554, หน้า 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดได้จัดวางระบบควบคุมภายในตามระเบียบ

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ควบคุมกำกับแนวดำเนินการจัดวางระบบควบคุมภายในของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ ประสพผลสำเร็จโดยการกำจัดหรือลดความเสี่ยงต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีการจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วย การกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ข้อ 6 ปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย และมาตรการควบคุมของสถานศึกษา จึงควรมีการจัดระบบ ควบคุมภายในที่เหมาะสม ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนด มาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 โดยมีบุคลากรทำหน้าที่หลักในสถานศึกษา เกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ต้องประสานการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานต่างๆ มีการดำเนินงานวางแผนและดำเนินงานควบคุมภายในครบ มาตรฐานทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมิน ความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและ ประเมินผล มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทันตามห่วงระยะเวลาที่ กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554, หน้า 4-11)

อย่างไรก็ตามจากการที่สถานศึกษาได้ดำเนินการควบคุมภายในแล้วยังพบ ปัญหาในการดำเนินงานควบคุมภายใน ได้แก่ 1) บุคลากรขาดความเข้าใจถึงความสำคัญ ของการควบคุมภายใน 2) สถานศึกษาไม่สามารถจัดระบบควบคุมภายในให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ได้ 3) การดำเนินการควบคุมภายในของสถานศึกษายังไม่ครอบคลุม ทุกฝ่ายงาน จึงทำให้ยังพบจุดอ่อนหรือความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ ได้แก่ 1) การจัดทำบัญชี การเงินและพัสดุไม่ถูกต้องและไม่เป็นปัจจุบัน 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 3) ขาดแคลนบุคลากร 4) ครูขาดความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 5) การปฏิบัติงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ 6) การใช้งบประมาณไม่เป็นไปตามแผน ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ จะส่งผลกระทบต่อการบริหารและจัดการศึกษา เป็นอุปสรรคขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของ หน่วยงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554, หน้า 8)

การมีรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในที่ดี จะช่วยให้บุคลากรใน สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมภายใน มีความ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการควบคุมภายใน สถานศึกษามีแนวทางในการจัดวาง

ระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาภายใต้ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูสายปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปฏิบัติงานด้านบริหารทั่วไป รับผิดชอบงานควบคุมภายใน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการควบคุมภายใน จึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษาในการจัดวางระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
3. คู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เป็นแนวทางให้โรงเรียนนำไปใช้ในการดำเนินงานควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 มาตรฐานการควบคุมภายใน ยึดตามแนวทางการจัดวางระบบควบคุมภายใน และการประเมินผลการควบคุมภายใน (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552, หน้า 3) ประกอบด้วย

1.1.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม

1.1.2 การประเมินความเสี่ยง

1.1.3 กิจกรรมการควบคุม

1.1.4 สารสนเทศและการสื่อสาร

1.1.5 การติดตามประเมินผล

1.2 กระบวนการควบคุมภายใน ประกอบด้วย

1.2.1 การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน

1.2.2 การออกแบบระบบควบคุมภายใน

1.2.3 การใช้ระบบควบคุมภายใน

- 1.2.4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน
- 1.3 ผลสำเร็จของการควบคุมภายใน ประกอบด้วย
 - 1.3.1 การดำเนินงานมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ
 - 1.3.2 รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ
 - 1.3.3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานควบคุมภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 364 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 182 คน หัวหน้างานควบคุมภายใน จำนวน 182 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานควบคุมภายในในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้ 188 คน แต่ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 200 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ระยะที่ 3 การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการควบคุมภายใน รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2548, หน้า 28); ธร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 218-237); วีระยุทธ์ งามล้วน (2550, หน้า 36); จันทนา สาขากร, นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร (2550, หน้า 2-3); วิราภรณ์ พึ่งพิศ (2550, บทนำ); สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (2552, หน้า 7); ชนม์ณัฐชา กังวานศุภพันธ์ (2553, หน้า 26); โสวรรณ แห่องหล้า (2553, บทคัดย่อ); จิตาภา ศรีสงคราม (2553, บทคัดย่อ); ชมาภรณ์ ศรีสุข (2554, บทคัดย่อ); ลัดดาวัลย์ มณีพันธ์ (2554, บทคัดย่อ); นฤมล หลักคำ (2554, บทคัดย่อ) และกลุ่มตรวจสอบภายใน กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 9) สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. มาตรฐานการควบคุมภายใน

มาตรฐานการควบคุมภายในประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

- 1.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม
- 1.2 การประเมินความเสี่ยง
- 1.3 กิจกรรมการควบคุม
- 1.4 สารสนเทศและการสื่อสาร
- 1.5 การติดตามประเมินผล

2. กระบวนการควบคุมภายใน

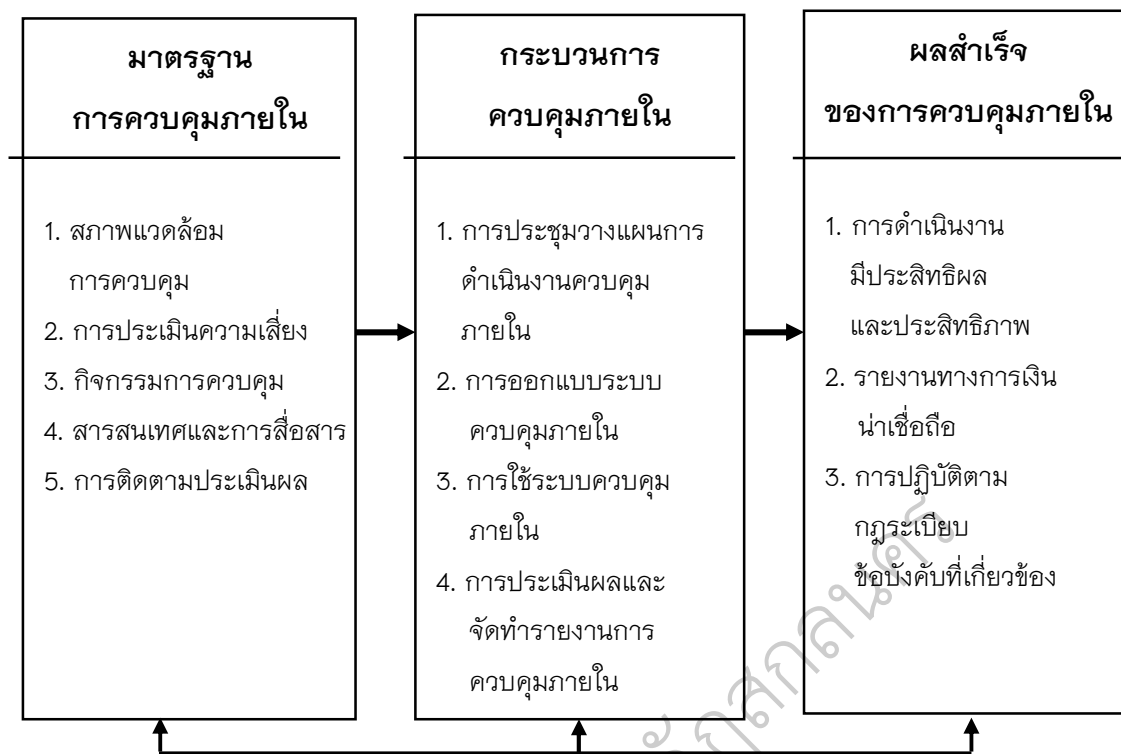
กระบวนการควบคุมภายในประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 2.1 การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน
- 2.2 การออกแบบระบบควบคุมภายใน
- 2.3 การใช้ระบบควบคุมภายใน
- 2.4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน

3. ผลสำเร็จของการควบคุมภายใน

ผลผลิตของการควบคุมภายในประกอบด้วย

- 3.1 การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3.2 รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ
- 3.3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจคำศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการดำเนินงานของโรงเรียนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ และมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในโรงเรียน หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายใน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย มาตรฐานการควบคุมภายใน กระบวนการควบคุมภายใน และผลสำเร็จของการควบคุมภายใน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 มาตรฐานการควบคุมภายใน หมายถึง เกณฑ์หรือข้อกำหนดของระบบควบคุมภายใน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

2.1.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง การจัดปัจจัยหรือสภาวะต่างๆ ที่เอื้อต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ประกอบด้วย ปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน โครงสร้างของโรงเรียน นโยบายการบริหารและการพัฒนาบุคลากร การกำหนดอำนาจหน้าที่ และการมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่เป็นอิสระ

2.1.2 การประเมินความเสี่ยง หมายถึง การให้คุณค่าในการระบุและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนที่เรียกว่า “ความเสี่ยง” รวมทั้งการกำหนดแนวทางที่จำเป็นที่ต้องใช้ในการควบคุมปัจจัยนั้นๆ เป็นการประเมินการปฏิบัติงานในภาพรวมของโรงเรียน เพื่อให้ทราบเหตุการณ์ของความเสียหายและหาทางแก้ไขและควบคุมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

2.1.3 กิจกรรมการควบคุม หมายถึง การดำเนินการตามแนวทางและวิธีการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติเพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง เริ่มตั้งแต่การอนุมัติ การสอบทาน งานดูแลทรัพย์สิน การบริหารบุคคล การบันทึกรายการ ถูกต้องเป็นปัจจุบัน การระงับยอดการควบคุมระบบสารสนเทศ การแบ่งแยกหน้าที่งานและการจัดทำเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน

2.1.4 สารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลจากแหล่งภายในและภายนอกที่สามารถรับและส่งข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารและบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานนั้นๆ เช่น รายงานทางการเงิน และรายงานอื่นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน

2.1.5 การติดตามประเมินผล หมายถึง การใช้กระบวนการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิผลของการจัดวางระบบควบคุมภายในที่วางไว้ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.2 กระบวนการควบคุมภายใน หมายถึง วิธีการดำเนินงานให้ระบบควบคุมภายในประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

2.2.1 การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน หมายถึง การที่ผู้รับผิดชอบ เรียบบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนนั้นมารับทราบข้อเท็จจริง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน การทบทวนระบบควบคุมภายใน การมอบหมายภาระงานและหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในแก่บุคลากร

2.2.2 การออกแบบระบบควบคุมภายใน หมายถึง การดำเนินการ จัดวางระบบควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตาม ประเมินผล เพื่อควบคุมและดูแลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.3 การใช้ระบบควบคุมภายใน หมายถึง การนำแนวปฏิบัติในการควบคุมภายในที่จัดวางไว้ มาปฏิบัติให้เกิดผล

2.2.4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน หมายถึง การนำกระบวนการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ของงานเข้ามาเชื่อมโยงกัน ระบุผลการควบคุมและความเสี่ยง ที่ยังคงมีอยู่ สรุปผลการควบคุม จัดทำรายงานผลการควบคุมภายในของโรงเรียน

2.3 ผลสำเร็จของการควบคุมภายใน หมายถึง ผลลัพธ์ หรือประโยชน์ที่เกิดจากกระบวนการควบคุมภายในของโรงเรียน ประกอบด้วย

2.3.1 การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร และงานบริหารทั่วไป มีการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาดที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย การรั่วไหล สิ้นเปลือง หรือการทุจริต ทำให้เกิดความประหยัดคุ่มค่าของทรัพยากร ทั้งด้าน คน เงิน วัสดุ และการจัดการ

2.3.2 รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ หมายถึง การจัดทำเอกสาร รายงานทางด้านการเงินและบัญชีถูกต้องเป็นปัจจุบัน

2.3.3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การปฏิบัติตามนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานที่สถานศึกษากำหนด

3. คู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 หมายถึง เอกสารที่จัดทำ
ขึ้นเพื่อให้ความรู้ประกอบการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 1) หลักการ
และเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รายละเอียดของรูปแบบ และ 4) วิธีการใช้
รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 หมายถึง
หน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับใน 4 อำเภอ
ของจังหวัดสกลนคร ได้แก่ อำเภอดงเจริญ อำเภอคำตากล้า อำเภอบ้านม่วง และ
อำเภออากาศอำนวย ซึ่งมีโรงเรียนอยู่ในสังกัดในปีการศึกษา 2559 จำนวน 182 โรงเรียน
5. โรงเรียน หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง
ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในปีการศึกษา 2559
7. หัวหน้างานควบคุมภายใน หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งจาก
ผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานควบคุมภายใน ในสถานศึกษาของรัฐ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในปีการศึกษา 2559